

Sygn. akt IV U 1024/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania R. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 11 sierpnia 2014 r. Nr (...) - (...)

w sprawie R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do odsetek

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1024/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2014 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 15 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił R. B. prawa do wypłaty odsetek od wyrównania renty socjalnej za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 24 lutego 2014 r., który wpłynął do organu rentowego 20.06.2014 r. wydał w dniu 15 lipca 2014 r. decyzję przyznającą R. B. prawo do renty socjalnej od 01.05.2013 r. do 01.08.2016 r. Natomiast wypłata renty została zawieszona do czasu dostarczenia przez ubezpieczonego informacji o osiągniętych przychodach w okresie od 01.05.2013 r. oraz wypełnionego oświadczenia na druku Rw-73. Dnia 18 lipca 2014 r. ubezpieczony złożył wypełniony druk Rw-73 oraz oświadczenie informujące, że w okresie od 01.05.2013 r. nie osiągał żadnych dochodów. Decyzją z dnia 24.07.2014 r. organ rentowy dokonał wyrównania przysługującej ubezpieczonemu renty socjalnej za okres od 01.05.2014 r. do 31.07.2014 r., które przekazane zostało na rachunek bankowy około 30.07.2014 r. Organ rentowy wskazał również, że organ odwoławczy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub wypłacie świadczenia, a prawomocny wyrok Sądu został wykonany w ustawowym terminie.

Odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego wniósł ubezpieczony R. B. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wypłaty odsetek od kwoty wyrównania renty socjalnej za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. i zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podniósł, iż składając w dniu 3 kwietnia 2013r. wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej przedłożył wszystkie niezbędne dokumenty, w tym zaświadczenia lekarskie, w którym stwierdzono że jest całkowicie niezdolny do pracy i organ rentowy powinien mu przyznać prawo do renty socjalnej na dalszy okres, a odmienne stanowisko organu rentowego skutkowało naruszenie przez ten organ przepisów prawa materialnego. Tym samym w ocenie ubezpieczonego wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. W ocenie ubezpieczonego późniejsze wydanie prawomocnego wyroku Sądu przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, dlatego jego odwołanie jest zasadne (odwołanie k.1-2).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k. 3-4).

Sąd ustalił, co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 10 czerwca 2013 r. odmówił R. B. prawa do renty socjalnej od dnia 01.05.2013 r. wskazując, że Komisja Lekarska ZUS II Oddział w W. w orzeczeniu z dnia 04.06.2013 r. ustaliła, że wymieniony nie jest całkowicie niezdolny do pracy i wobec tego nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do renty socjalnej od 01.05.2013 r. (decyzja z dn. 10.06.2013 r. k. 51 akt rentowych).

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach wniósł R. B. domagając się jej zmiany i ustalenia mu prawa do renty socjalnej na dalszy okres. Ubezpieczony podnosił, że ze względu na chorobę psychiczną – schizofrenię paranoidalną nadal pozostaje całkowicie niezdolny do pracy. Sprawa z odwołania ubezpieczonego została zarejestrowana pod sygn. IV U 887/13. Sąd w niniejszej sprawie dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza psychiatry, w której w swojej opinii stwierdził, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy, niezdolność ta istniała na dzień 01.05.2013 r. i orzekł okres niezdolności do pracy do sierpnia 2016 r. (opinia biegłego k. 20-21 akt IV U 887/13).

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił R. B. prawo do renty socjalnej na okres od 01. 05.2013 r. do 01.08.2016 r. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu była opinia biegłego lekarza psychiatry, która została obdarzona wiarygodnością (wyrok i uzasadnienie k. 33,36-37 akt IV U 887/13).

Od tego wyroku apelację wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., zaskarżając wyrok w całości.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 28 maja 2014 r. oddalił apelację organu rentowego. Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r. wraz z uzasadnieniem wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dnia 20 czerwca 2014 r. (k.76 akt organu rentowego). Z uwagi na brak podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej organ rentowy wykonał prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 24.02.2014 r. i decyzją z dnia 15 lipca 2014 r. wykonując niniejsze orzeczenie przyznał ubezpieczonemu prawo do renty socjalnej od dnia 01.05.2013 r. zawieszając wypłatę świadczenia do czasu złożenia przez ubezpieczonego oświadczenia czy w okresie od dnia 01.05.2013 r. osiągał przychody i duku Rw-73 (decyzja z dn. 15.07.2014 r. – 87-88 akt rentowych). Dnia 18 lipca 2014 r. ubezpieczony złożył wymagane dokumenty (k. 91-94 akt rentowych).

Decyzją z dnia 24 lipca 2014 r. organ rentowy wypłacił ubezpieczonemu należność z tytułu renty socjalnej za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. po potrąceniu należnych składek w kwocie 8547,84 zł i taką kwotę przekazał na rachunek bankowy ubezpieczonego (decyzja z dn. 24.07.2014 r. – k. 101 akt rentowych).

Dnia 6 sierpnia 2014 r. ubezpieczony złożył wniosek o wypłatę zaległych odsetek ustawowych od wypłaconej kwoty z tytułu wyrównania świadczenia rentowego za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. (wniosek k. 103 akt rentowych).

Decyzją z dnia 11 sierpnia 2014 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. działając na podstawie art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 15 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej odmówił R. B. prawa do wypłaty odsetek od wyrównania renty socjalnej za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. decyzja k. 104 akt rentowych).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego R. B. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sprawy jest prawo ubezpieczonego do odsetek od kwoty wyrównania wypłaconego za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. z tytułu renty socjalnej w kwocie 8547,84 zł (kwota przelana na rachunek bankowy ubezpieczonego).

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Cytowany przepis stanowi podstawę do przyznania osobie ubezpieczonej odsetek, w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, w razie nie ustalenia dla niej w terminie prawa do świadczenia lub też jego niewypłacenia. Ustawodawca zastrzegł jednakże, że nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłacie świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. W przypadku renty socjalnej zgodnie z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej terminy te określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.). Przewidują one, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zatem Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji licząc od chwili wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, rozumianej jako ostatni fakt konieczny, z punktu widzenia przesłanek nabycia prawa, do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. W przypadku, gdy prawo zostaje przyznane orzeczeniem Sądu ów 30 dniowy termin jest liczony od momentu doręczenia wyroku ale jedynie wówczas gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Przez nieustalenie prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 85 ustawy systemowej należy rozumieć zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W tym przypadku zachodzi sytuacja gdy do wydania przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia doszło mimo, że było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem. Jednocześnie użyty w przepisach zwrot "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jako wyłączający obowiązek wypłaty odsetek należy rozumieć w ten sposób, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest

skutkiem innych przyczyn, niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11, LEX nr 1227452).

W judykaturze (vide przytoczony wyżej wyrok Sądu Najwyższego) dokonuje się kwalifikacji błędów organu rentowego na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa ma miejsce wówczas, gdy organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, z uwagi na błędną interpretację relewantnych przepisów prawa w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym. Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi za to opóźnienie odpowiedzialności, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009r., I UK 345/08, OSNP 2010, nr 23-24, poz. 293).

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do renty socjalnej okoliczność faktyczną, którą było istnienie u niego całkowitej niezdolności do pracy, istotne w kontekście prawa do odsetek jest więc stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia. W postępowaniu przed organem rentowym ustalenie odnośnie do istnienia u ubezpieczonego niezdolności do pracy może być dokonane wyłącznie na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika. W myśl art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, oceny niezdolności do pracy dokonuje bowiem w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS, a zgodnie z art. 14 ust. 3 tej ustawy (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2005 r.) orzeczenie lekarza orzecznika stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. Nie budzi przy tym wątpliwości fakt, że w warunkach rozpoznawanej sprawy ocena zdolności ubezpieczonego do pracy została powierzona lekarzowi orzecznikowi ZUS, a następnie Komisji Lekarskiej ZUS i orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dn. 04.06.2013 r. co do zdolności ubezpieczonego do pracy stanowiło podstawę odmowy prawa do świadczenia w postępowaniu przed organem rentowym. Mając na uwadze schorzenie psychiczne – schizofrenię paranoidalną ubezpieczony był również konsultowany przez lekarza psychiatrę w dniu 17.04.2013 r. i psychologa w dniu 19.04.2013 r. przed wydaniem orzeczenia przez Lekarza Orzecznika ZUS i Komisję Lekarską ZUS (k.42v akt rentowych).

Ocena stanu zdrowia osoby ubiegającej się o prawo do renty dokonywana przez lekarza orzecznika ZUS, poprzedzająca wydanie przez niego orzeczenia, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, nie może być jednak zupełnie swobodna, ponieważ musi uwzględniać zasady i tryb postępowania określony przepisami rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. Nr 273, poz. 2711). Zgodnie z § 4 rozporządzenia z dnia 14 grudnia 2004 r. lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie i posiadanej dokumentacji (ust. 1). Może wydać orzeczenie również bez badania osoby ubiegającej się o świadczenie, jeżeli posiadana dokumentacja jest wystarczająca do wydania orzeczenia. Może też, przed wydaniem orzeczenia, zlecić uzupełnienie dokumentacji, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej. Lekarz konsultant i psycholog wydają z kolei opinie na podstawie bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie oraz analizy dokumentacji medycznej i zawodowej. Przewidziana w § 4 ust. 1 konieczność dokonywania przez lekarza orzecznika oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie, zarówno na podstawie bezpośredniego badania tej osoby, jak i posiadanej dokumentacji, bez wątplenia przemawia przy tym za przyjęciem, iż ocena ta winna być wszechstronna, kompleksowa i wnikliwa oraz przeprowadzana z najwyższą starannością.

Wypada też dodać, że wspomniana ocena podlega weryfikacji w toku postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, albowiem myśl omawianego rozporządzenia bezpośredni nadzór nad prawidłową, zgodną z przepisami prawa i zasadami orzecznictwa o niezdolności do pracy, działalnością lekarzy orzeczników sprawuje główny lekarz orzecznik oddziału Zakładu.

Sąd nie uważa, żeby w tym konkretnym przypadku można było mówić o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego ubezpieczonemu. Należy mieć bowiem na uwadze, że do wydania przez organ rentowy odmownej decyzji doszło na skutek wydanych orzeczeń przez Lekarza Orzecznika ZUS w dniu 22.04.2013 r. i Komisji Lekarskiej ZUS w dniu 04.06.2013 r. stwierdzających, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Nie można stwierdzić z jakich powodów lekarze orzecznicy ZUS ocenili odmiennie stan psychiczny ubezpieczonego niż biegły lekarz psychiatra. Niemniej jednak zostały zachowane wszystkie wymogi rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy. Choroby psychiczne mają to do siebie, że są okresy, że objawy tych chorób nasilają się, a są okresy tzw. remisji choroby. Między badaniem z dnia 04.06.2013 r. przeprowadzonym przez Komisję Lekarską ZUS, a badaniem przez biegłego sądowego psychiatrę w dniu 11.11.2013 r. upłynął okres 4 miesięcy, objawy schizofrenii mogły się nasilić. Biegły w swojej opinii stwierdził, że podczas badania ubezpieczony ujawniał błędy afekt, zwolnienie psychoruchowe, brak inicjatywy, zubożenie, potwierdził występowanie omamów słuchowych, osłabienie koncentracji. Natomiast z uzasadnienia orzeczenia Komisji Lekarskiej z dn. 04.06.2013 r. wynika, że lekarze wskazali, iż ubezpieczony podał, że słyszy głosy, ale nie zdradzał swoim zachowaniem objawów wytwórczych, ani psychotycznych, co potwierdził również lekarz konsultant – psychiatra. Zatem ze względu na rozpoznaną u ubezpieczonego jednostkę chorobową brak jest podstaw, aby przypisać zaniedbanie, zawinione działanie lekarzy orzeczników ZUS, którzy nie stwierdzili u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy.

Zatem w okolicznościach niniejszej sprawy termin do wydania decyzji dla organu rentowego powinien być liczony od daty doręczenia mu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 24 lutego 2014 r., a powyższe miało miejsce w dniu 20 czerwca 2014 r. W ustawowym terminie, bowiem w dniu 15 lipca 2014 r. organ rentowy wydał decyzję przyznającą ubezpieczonemu prawo do renty socjalnej zgodnie z wyrokiem z dnia 24.02.2014 r. od dnia 1 maja 2013 r. i zobowiązał ubezpieczonego do złożenia dokumentów potwierdzających lub nie osiąganie przez niego przychodów od tej daty, które ubezpieczony złożył dnia 18 lipca 2014 r. Po uzyskaniu tych dokumentów organ rentowy wypłacił ubezpieczonemu rentę socjalną za okres od 01.05.2013 r. do 31.07.2014 r. decyzją z dnia 24.07.2014r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie jako niezasadne.